

Nd.

616. Frumvarp til laga

[295. mál]

um breyting á vegalögum nr. 80 10. júlí 1973.

(Lagt fyrir Alþingi á 94. löggjafarþingi 1973.)

1. gr.

1. mgr. 10. gr. orðist svo:

Vegamálastjóri semur tillögur að vegáætlun fyrir þjóðvegi, aðalfjallvegi, aðra fjallvegi, þjóðgarðavegi og vegi að fjölsóttum ferðamannastöðum til fjögurra ára í senn til leiðbeiningar um skiptingu þess fjár, sem til ráðstöfunar er hverju sinni til vegagerðar. Skal áætlunin annars vegar gera grein fyrir þeim framkvæmdum, sem fyrirhugaðar eru á tímabilinu, en hins vegar þeirri fjáröflun, sem gert er ráð fyrir vegna þeirra.

2. gr.

Við 12. gr. bætist:

..... eða að orkuveri.

Heimilt er að taka í tölu landsbrauta vegi að flugvöllum utan kaupstaða, þar sem reglubundið áætlunarflug hefur verið starfrækt samkvæmt leyfi samgöngu-ráðuneytisins í eitt ár eða lengur.

3. gr.

Í stað orðanna „300 íbúum“ í c-lið 19. gr. komi: 200 íbúum.

Við d-lið bætist: ..... og sjúkraflugvöllum.

3. mgr. orðist svo:

Sýsluvegur samkvæmt a-lið þessarar greinar skal aldrei teljast ná nær býli en 50 m, ef hann endar þar.

4. gr.

Við 20. gr. bætist:

Heimilt er að styrkja af fé sýsluvegasjóðs lagningu og viðhald vega að sumar- bústaðahverfum, enda náist samkomulag um móttframlag af hálfu eigenda og um afnot vegarins.

5. gr.

21. gr. orðist svo:

Hvert hreppsfélag greiðir árlega í sýsluvegasjóð sem samsvarar a. m. k. and- virði þriggja dagvinnustunda fyrir hvern íbúa, miðað við kaupgjald í almennri verkamannavinnu hjá Vegagerð ríkisins 1. desember hið næsta ár, áður en gjaldið er lagt á.

Hreppsfélag getur ákveðið að greiða til sýsluvegasjóðs allt að tvöfalt hærri upphæð en getur í 1. mgr., og skal sú ákvörðun tilkynnt sýslumanni fyrir 15. febrúar. Síðan ákveður sýslumaður gjald hvers hrepps og tilkynnir oddvita fyrir 1. mars. Skal það greitt í einu lagi úr sveitarsjóði, eigi síðar en á næsta manntals- þingi.

6. gr.

2. mgr. 23. gr. orðist svo:

Vegaskattur skal nema 2.0 af þúsundi af fasteignamatsverði mannvirkja, en 3.0 af þúsundi af fasteignamatsverði landa og lóða.

7. gr.

Í stað orðanna „skv. XIV. kafla laga þessara“ í 1. mgr. 28. gr. komi: samkv. lög- um um fjáröflun til vegagerðar.

Við 28. gr. bætist:

Framlag, sem hreppur kann að hafa greitt umfram lágmark samkvæmt 21. gr., skal, ásamt mótramlagi ríkissjóðs, sem heimilt er að greiða á sama ári og framlag hrepps er innheimt, renna óskipt til sýsluvega í viðkomandi hreppi, án tillits til 2. mgr. 28. gr.

8. gr.

Í stað orðanna „300 íbúa“ í 30. gr. komi: 200 íbúa.

9. gr.

Í stað orðanna „300 íbúa“ í 32. gr. komi: 200 íbúa.

Í stað orðanna „samkv. XIV. kafla laga þessara“ komi: samkv. lögum um fjáröflun til vegagerðar.

10. gr.

34. gr. laganna orðist þannig:

Af heildarframlagi því, sem veitt er til lagningar þjóðvega í kaupstöðum og kauptúnum samkv. 32. gr., skal árlega halda eftir 20 af hundraði, og skal því fé ráðstafað eftir tillögu vegamálastjóra, að fenginni umsógn Sambands íslenskra sveitarfélaga, til að flýta framkvæmdum þar sem sérstök ástæða þykir til að ljúka ákveðnum áfanga, eða til að stuðla að hagkvæmari vinnubrögðum.

11. gr.

2. mgr. 44. gr. orðist svo:

Fjallvegir, sem tengja saman landshluta, nefnast aðalfjallvegir. Skulu þeir, og þjóðgarðavegir og vegir að fjölsóttum ferðamannastöðum, taldir sérstaklega í veg-áætlun samkv. 10. gr.

12. gr.

60. gr. orðist svo:

Bætur fyrir eignarnám, jarðrask og átroðning þann, er nýr vegur kann að hafa í för með sér, má ákveða eftir samkomulagi milli landeiganda og umboðsmanns þeirra, sem bætur eiga að greiða. Nú næst ekki samkomulag, og skal þá ákveða bætur með mati samkvæmt lögum um framkvæmd eignarnáms.

13. gr.

XIV. kafli falli niður og greinatala breytist í samræmi við það.

14. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Þegar lög þessi hafa öðlast gildi, skal fella meginmál þeirra inn í vegalög nr. 80, 10. júlí 1973, og gefa þau út svo breytt.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Með frumvarpi þessu er lagt til, að gerðar verði nokkrar breytingar á vegalögum, sem nauðsynlegt er talið að gera, í flestum tilfellum að fenginni reynslu, m. a. til að efla sýsluvegasjóðina vegna breyttrar tækni við mjólkurflutninga, styrkja gerð þjóðvega í þéttbýli og ná betra samhengi í samgöngukerfið.

Auk þess felur frumvarpið í sér breytingar, sem koma til vegna annarrar laga-setningar, þar sem hér er lagt til að XIV. kafli gildandi vegalaga falli niður, en jafnframt verður flutt frumvarp til laga um fjáröflun til vegagerðar.

Um 1. gr.

Um skýringu á grein þessari vísast til athugasemdar við 11. gr. frumvarps þessa.

Um 2. gr.

Samkvæmt 12. gr. vegalaga má, þar sem aðalfjallvegur liggur úr byggð, telja landsbraut að innsta býli.

Vegna aukinna framkvæmda í óbyggðum, og má þar til nefna Sigölduvirkjun, þykir rétt að einskorða heimild þessa ekki við býli og láta hana einnig ná til orkuvera.

Jafnframt er gert ráð fyrir í 2. gr., að heimilt verði að taka í tölu landsbrauta vegi að flugvöllum utan kaupstaða, þar sem reglubundið áætlunarflug hefur verið starfrækt samkvæmt leyfi samgönguráðuneytisins í eitt ár eða lengur. Til þess að eðlilegt samhengi sé í samgöngukerfinu þykir nauðsynlegt, að nokkuð tryggar og góðar samgöngur séu að flugvöllum þessum, sem hljóta að teljast mikilvægir fyrir það byggðarlag, sem þeir þjóna. Verði heimild þessi nýtt að fullu lengist þjóðvegakerfið um 7 km.

Um 3. gr.

Varðandi skýringu á breytingunni á c-lið 19. gr. vísast til athugasemda við 9. gr.

Með tilliti til bættrar og öruggari heilbrigðisþjónustu þykir rétt og eðlilegt, að sýslunefnd hafi heimild til að taka vegi að sjúkraflugvöllum í tölu sýsluvega. Sjúkraflugvellir munu nú vera um 70 talsins á landinu öllu.

Samkvæmt gildandi lögum er ekki heimilt að taka í tölu sýsluvega vegi, sem styttri eru en 200 m, og skal slíkur vegur aldrei teljast ná nær býli en 200 m, ef hann endar þar.

Hér er lagt til, að allir vegir að býlum verði sýsluvegir, nema síðustu 50 m. Vegna aukinnar umferðar, m. a. vegna tankvæðingar kúabúa, hefur kostnaður við gerð og viðhald vega að býlum stóraukist. Er því, svo sem lögum er háttað í dag, erfitt fyrir marga bændur að halda við heimreiðum að býlum sínum, og kemur slíkt viðhald ójafnt niður, þar sem heimreiðar í umsjá býla geta orðið allt að 400 m langar. Ekki þykir þó rétt að fara nær býlum en 50 m, og verður þá vegurinn heim einkavegur.

Um 4. gr.

Í einstökum sýslum taka nú sumarbústaðahverfi yfir viðáttumikil landssvæði. Þykir eðlilegt að fella vegi að og um þessi hverfi a. m. k. að einhverju leyti inn í vegakerfi sýslanna, og er því lagt til, að heimilt verði að styrkja vegi þessa af fé sýsluvegasjóðs með tilteknum skilyrðum.

Um 5. gr.

Með vísun til þess kostnaðarauka fyrir sýsluvegasjóði, sem einkum kemur til vegna ákvæða 3. mgr. 3. gr. frumvarps þessa, er lagt til, að hvert hreppsfélag geti ákveðið að greiða til sýsluvegasjóðs allt að tvöfalt hærri upphæð en nú er ákveðin í lögum.

Um 6. gr.

Sýsluvegasjóðsgjald samkvæmt 23. gr. vegalaga er mjög lágt og víða naumast talið svara kostnaði að innheimta það. Til þess að gjald þetta nái tilgangi sínum og með hlíðsjón af 4. gr. frumvarps þessa er lagt til að hækka þá „pro mille“ tölu af matsverðinu, sem skatturinn nemur.

Er lagt til, að talan verði 2.0 af þúsundi í stað 0.3 og 3.0 í stað 0.6, sem nú er.

Um 7. gr.

Samkvæmt gildandi lögum kemur framlag ríkissjóðs skv. 28. gr. vegalaga ekki til greiðslu fyrr en 1—2 árum eftir að hreppsframlag er reitt fram. Er hér lagt til, að heimilt verði að greiða framlag þetta á sama ári og framlag hrepps er innheimt, og skal það renna óskipt til sýsluvega í viðkomandi hreppi. Er þetta lagt til m. a. vegna þeirrar tankvæðingar, sem þegar er hafin og fyrirsjáanlegt er, að

til framkvæmda kemur á næstu árum í flestum sýslum landsins. Kostnaður við styrkingu vega af þessum sökum er ærið misjafn í einstökum hreppum og þykir því rétt að leggja það í sjálfsvald þeirra, hve langt skuli gengið í gjaldheimtu til sýsluvegasjóðs gegn óskertu ríkisframlagi sama ár.

Ákvæðið um niðurfellingu XIV. kafla gildandi vegalaga er skýrt í aths. við 13. gr.

Um 8. gr.

Sjá athugasemdir við 9. gr.

Um 9. gr.

Í kaптúnunum landsins er nú mikil hreyfing í þá átt að ganga frá götum og vegum með bundnu slitlagi.

Til þess að fleiri kaптún geti notið fjárframlags samkvæmt 32. gr. vegalaga, er hér lagt til að miða við 200 íbúa kaптún í stað 300 áður. Miðað við manntal 1. des. 1972 munu eftirtalin kaптún til viðbótar njóta fjárframlags skv. 32. gr.:

Búðardalur,
Súðavík,
Hofsós,
Hrísey,
Stöðvarfjörður,
Vogar.

Til samræmis þessu er sams konar breyting gerð á 30. og 19. gr. c-lið, gildandi vegalaga, sbr. 3. og 8. gr. frv.

Skýringar vegna niðurfellingar XIV. kafla er að finna í aths. við 13. gr.

Um 10. gr.

Hér er lagt til, að árlega skuli halda eftir 20 af hundraði af heildarframlagi því, sem veitt er til lagningar þjóðvega í kaupstöðum og kaптúnunum í stað 10 af hundraði, svo sem nú er. Er þetta lagt til til þess að auðvelda fámennum kaupstöðum og kaптúnunum að flýta gerð þéttbýlisvega með bundnu slitlagi, skv. 30. gr. Nýmæli er, að skylt sé að leita umsagnar Sambands íslenskra sveitarfélaga um skiptingu fjár þess, sem hér um ræðir, áður en hún er endanlega ákveðin. Til þessa hefur framlag þetta verið bundið í Hafnarfjarðarvegi um Kópavog og í Suðurlandsvegi um Selfoss, en gert er ráð fyrir frekari dreifingu fjár þessa.

Um 11. gr.

Hér er lagt til, að þjóðgarðavegir og vegir að fjölsóttum ferðamannastöðum skuli taldir sérstaklega í vegáætlun, svo sem verið hefur um aðalfjallvegi. Vegi þessa hefur hingað til eigi verið heimilt að taka inn í vegáætlun, en vegna stóru aukinnar umferðar ferðamanna, og þar af leiðandi aukins álags, þykir nauðsyn bera til, að tekið sé tillit til þeirra við gerð vegáætlunar.

Um 12. gr.

60. gr. gildandi vegalaga er hér breytt til samræmis við lög nr. 11/1973 um framkvæmd eignarnáms.

Um 13. gr.

Hér er vísað til frumvarps til sérstakra laga um fjáröflun til vegagerðar, sem lagt mun fyrir Alþingi jafnhliða frumvarpi þessu. Til samræmis við það er gert ráð fyrir, að XIV. kafli vegalaga falli niður.

Um 14. gr.

Þarfnast ekki skýringa.